

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19-17.

Nr. Wilno, dnia 29 listopada 1933 r. 965.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	K r o n i k a .	Dział.	Str.
1. Projekt zawarcia umów handlowych pomiędzy Anglią a krajami bałtyckimi.-		I.	1.
2. Rokowania polsko-niemieckie a Litwa w ujęciu "Journal des Debats"...		"	"
3. Głos publicysty szwedzkiego w sprawie niebezpieczeństwa niemieckiego dla państw bałtyckich i Skandynawji.		"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

4. "Liet.Aidas" o litewszczeniu nazwisk.-		III.	"
---	--	------	---

K r o n i k a .

5. XV-lecie armji litewskiej.-		"	2.
6. 40-lecie sprawy krożańskiej.-		"	"
7. Zawieszenie pisma.-		"	"
8. Sprawa nauczania jęz.angielskiego w szkołach litewskich.-			

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

9. Sprawa niemieckich szkół powszechnych na Litwie.-		IV.	"
--	--	-----	---

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Projekt zawarcia umów handlowych pomiędzy Anglią a krajami bałtyckimi. Elta /z 24.XI.1933/:W odpowiedzi na zapytanie w Izbie Gmin angielski minister Handlu oświadczył, że Anglija zamierza zawrzeć w niedalekiej przyszłości umowy handlowe z Litwą, Łotwą i Estonją. Jednak data rozpoczęcia formalnych rokowań nie została jeszcze ustalona.-

Rokowania polsko-niemieckie a Litwa w ujęciu "Journal des Debats". "Liet.Žinios" Nr.268 /XI.1933/ zamieszczają przedruk wzmianki z "Journal des Debats" na temat rokowań polsko-niemieckich. Przedruk ten zaopatrują "Liet.Žinios" w następujący tytuł: "Piłsudski układa się z Hitlerem co do zagrabienia Litwy, innych państw bałtyckich i Austrii". We wzmiance tej informuje "Journal des Debats", że Hitler uczynił Polsce dwie propozycje. W jednej z nich żądać miał Hitler, by Polska zachowała bierność w wypadku zrealizowania synchronizacji rządów berlińskiego i wiedeńskiego, w drugiej zaś prosił Hitler, by Polska pozwoliła mu na poltration pacifique nad Bałtykiem. Jeżeli chodzi o pierwszą propozycję, to mówiąc językiem popularnym, Hitler prosił, by Polska nie napadła na Niemcy w chwili, gdy kanclerz zajmować będzie Austrię i przyłączać ją do Niemiec. Jeżeli chodzi o drugą propozycję, należy rozumieć ją w ten sposób, że Polska nie powinna się sprzeciwiać kolonizacji niemieckiej na Litwie, Łotwie i Estonji.

Informacje "Journal des Debats" zasługują na zaufanie. Litwini nie pierwszy już raz słyszą o apetytach Hitlera i jego współpracowników na Litwę i kraje bałtyckie. Litwini nie mogą poddać się sugestjom urzędówki, jakoby ze strony Niemiec nic Litwie nie grozi. Litwini choć raz powinni by przetrzeć oczy i spojrzeć trzeźwo na to, jakie ich jutro czeka. Polityka strusia bardzo rzadko daje dobre wyniki, przynajmniej, jeżeli chodzi o samego strusią.-

Głos publicysty szwedzkiego w sprawie niebezpieczeństwa niemieckiego dla państw bałtyckich i Skandynawji. "Liet.Žinios" Nr.269 /XI.1933/:Znany publicysta szwedzki Albin Cullberg wydał ostatnio w jęz.francuskim broszurę na temat niebezpieczeństwa niemieckiego w stosunku do państw bałtyckich i Skandynawji. Cullberg, podobnie, jak burmistrz Stokholmu Lindhagen widzi dla państw bałtyckich i Skandynawji ratunek w ich wspólnym ze sobą związku. Wszystkim tym państwom zagraża wspólne niebezpieczeństwo ze strony niemieckiego militarizmu i wzmacniającej się Rosji. Niemcy publicznie i niedwuznacznie głoszą Drang nach Osten. Rosjanie tak samo okrażają granice państw bałtyckich całą siecią dróg strategicznych, szos, kolei i kanałów, które, niby wyciągnięte palce, zmierzają ku Bałtykowi. Walka Hitlera z marksyzmem może ochłodziła nieco przyjaźń rosyjsko-niemiecką, lecz jej nie zerwała. Niemcy zbytnio się zbliżyli z Moskwą od czasu traktatu w Rapallo, by obecnie wszystkie mosty polityczne spalić. Niemcom zależy na Litwie i Łotwie, zaś Rosjanom na Estonji i Finlandji. Po inkorporacji tych państw do Niemiec, czy Rosji Skandynawja, podobnie, jak przed wojną znalazłaby się w żelaznym pierścieniu. Skandynawja, zdaniem Cullberga, winna walczyć z tem wszelkimi siłami i bronić krajów bałtyckich. Związek tych ostatnich ze Skandynawją stworzyłby sojusz, liczący 22 milj. ludności i rozporządzający zasobami żywności, rud mineralnych, lasów i wyrobów przemysłowych. Z taką siłą musiałyby się liczyć sąsiednie mocarstwa.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"Liet. Aidas" o litewszczeniu nazwisk. "Liet.Aidas" Nr.268 z 25.XI.1933 r. Art.p.t."Czy nazwisko jest sprawą tylko osobistą". Streszczenie:

W dyskusjach co do odlitewszczenia nazwisk wyrażano m.in.opinię, że takie czy inne nazwisko jest sprawą wyłącznie osobistą. Ci i owi sprzeciwiali się lub wątpili w skuteczność i potrzebę odlitew-

szczenia nazwisk. Jednak sprawa odlitewszczenia nazwisk nie jest ani sprawą osobistą, ani błahą, jak to się niektórym wydaje. Społszone lub wogóle zesłowiańszczone nazwiska litewskie świadczą o dawnej słabości narodowej Litwinów i procesie gnicia, jaki się w łonie społeczeństwa litewskiego był rozpoczął. Obecnie społeczeństwo litewskie powraca do zdrowia. Należy przeto dopomóc mu w tem przez dokonanie operacji i odżegnanie się od wewnętrznej zależności od obcych naleciałości. Odlitewszczenie nazwisk musi nosić charakter dynamiczny, rewolucyjny, przymusowy. Odlitewszczenie potrzebne jest nie poszczególnym osobom, a całemu narodowi. Jednostki powinny się na to zgodzić.-

K r o n i k a .

X V - l e c i e a r m j i l i t e w s k i e j ./XI.1933/:22 listopada armja litewska obchodziła XV-lecie swego istnienia. W związku z tem odbyły się okolicznościowe przemówienia dostojników państwa. M.in. przemawiał też prezydent Smetona. Urzędowy "L.Aid." poświęcił armji litewskiej cały zwiększony numer. Inne pisma również zamieściły dłuższe i krótsze wzmianki.-

4 0 - l e c i e s p r a w y k r o ż a ń s k i e j ./XI.1933/:W związku z 40-leciem głośnej sprawy krożańskiej, cała bez wyjątku prasa litewska zamieściła obszerne artykuły, wzmianki, wspomnienia i ilustracje. "Musy Vilnius", pisząc w artykule p.t."Jak Kopernika, wszystko nam ukredną" o przezi krożańskiej oświadcza, że poszkodowani w Krożach byli sami niemal włościanie litewscy."Musy Vilnius" wyraża przytem oburzenie spowodu rzekomego przedstawiania przez Polaków wypadków krożańskich, jako zasługi polskiej.-

Z a w i e s z e n i e p i s m a .Prasa kowieńska /z 23.XI.1933/: Z rozporządzenia komendanta miasta, ostatni numer "Lietuvio Žodis" został skonfiskowany i pomienione wydawnictwo zostało zawieszona na cały czas trwania stanu wojennego.-

S p r a w a n a u c z a n i a j ę z . a n g i e l s k i e g o w s z k o ł a c h l i t e w s k i c h .Prasa kowieńska /z 24.XI.1933/: Jak się dowiaduje "Volksblat", w M-stwie Oświaty zapanował obecnie pogląd, że z języków obcych należy przyznać pierwszeństwo językowi angielskiemu. Nauczanie języka angielskiego w szkołach ma być rozszerzone.

Stanowisko to zostaje uzasadnione rozbudową w czasie ostatnim litewsko-angielskich stosunków ekonomicznych. W związku ze zbliżeniem na polu ekonomicznem należy się też spodziewać zbliżenia na polu kulturalnem.

Pozatem część stypendystów, wysyłanych na studia do szkół zagranicznych do państw na kontynencie, obecnie ma być wysyłanych do Anglii.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

S p r a w a n i e m i e c k i c h s z k o ł p o w s z e c h n y c h n a L i t w i e .Prasa kowieńska /z 25.XI.1933/:W tych dniach z rozporządzenia M-stwa Oświaty została zamknięta niemiecka szkoła początkowa w miasteczku Żwirach, pow.rosieńskiego. Szkołę zamknięto spowodu tego, że uczęszczają do niej dzieci, których rodzice są narodowości litewskiej według paszportów. Pozatem została ostatecznie rozstrzygnięta sprawa zamkniętych niemieckich samorządowych szkół ludowych w Jurborgu i Szakach.Mimo usilnych starań niemieckiego związku oświatowego w Litwie /Kulturverband/ szkoły te nie zostaną ponownie otwarte.

Zamknięta szkoła niemiecka ludowa w Żwirach,przeniesiona tam ze Skirsemunia,była szkołą prywatną i należała do Kulturverbandu.Po zamknięciu tej szkoły Kulturverband ma 8 szkół ludowych. Co do niemieckich samorządowych szkół ludowych,to po ostatecznej likwidacji szkół w Jurborgu i w Szakach, pozostają dwie takie szkoły - w Kownie i Kibartach.W 1920 r. było w Litwie 35 samorządowych i państwowych szkół ludowych.-

